

АНАЛІЗ ТОРГОВЕЛЬНИХ УГОД МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Посохов І. М.,

**д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу
і міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»**

Галапура Є.Д.,

**бакалавр кафедри економіки бізнесу
і міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»**

Щодо торгово-економічних відносин між Україною та країнами Європейського Союзу (ЄС) мають довгу історію та важливий вплив на економічний розвиток обох сторін. Даваймо розглянемо еволюцію цих відносин на різних етапах їх розвитку:

Після здобуття незалежності в 1991 році Україна встановила свої перші торгові відносини з Європейським Союзом. У 1998 році було підписано Спільну декларацію про співробітництво між Україною та Європейським Союзом, яка відкрила шлях для співпраці.

Наступним кроком у розвитку відносин Києва і Брюсселя стало ухвалення у грудні 1999р. Спільної стратегії ЄС щодо України [1; 5].

Участь України в зовнішньополітичній ініціативі Євросоюзу – Європейській політиці сусідства (ЄПС) загалом не принесла «доданої вартості» відносинам Києва і Брюсселя. Документ мав на меті створити на південь і схід від нових кордонів розширеного ЄС зону стабільності миру і добробуту шляхом налагодження тісних тривалих відносин з сусідніми країнами. Однак ЄПС, з одного боку, мала не виправдано широке географічне охоплення (Україна, Ізраїль, Йорданія, Молдова, Марокко, Туніс та ін.), а з іншого сусідам ЄС висувалися вимоги, подібні до країн-кандидатів без гарантування перспективи повноправного членства в Євросоюзі [1; 6].

21 лютого 2005 р. в рамках ЄПС було підписано План дій Україна-ЄС, розрахований на три роки [1], який був короткостроковою та проміжною рамковою програмою і загалом не відповідав стратегічним інтересам України. Документ закріплював можливість участі України у ключових аспектах політик і програм Євросоюзу. Також передбачалося поглиблення політичного співробітництва, взаємне відкриття економік та зменшення торговельних бар'єрів, можливість укладення нової посиленої угоди.

Проте, реалізація Плану дій виявила проблеми, які вже тоді набули хронічного характеру. З одного боку, спостерігалось певне просування на шляху євроінтеграції, зокрема, інтенсифіковано політичний діалог, укладено ряд важливих угод у торговельно-економічній, енергетичній сферах, у сфері юстиції, міграційній політиці. Але, з іншого боку, стан виконання Плану не можна назвати задовільним. Більшість пунктів документа перебували на різних стадіях реалізації, серед яких традиційно проблемні для України - судова та антикорупційна галузі. У 2014 році Україна підписала Угоду про Співтовариство з Європейським Союзом, яка включала важливу частину – Всеосяжну угоду про вільну торгівлю (DCFTA). Ця угода передбачала створення вільної торгівлі та повну інтеграцію України з європейським ринком. Після ратифікації угоди та реформ в Україні у 2017 році було запроваджено ПВЗВТ. Це призвело до зміцнення торгових відносин між Україною та Європейським Союзом. Українські товари та послуги стали більш конкурентоспроможними на європейському ринку. Завдяки реалізації ПВЗВТ та інших

реформ Україна почала розвивати свій експорт до Європейського Союзу. Основними експортними товарами стали сільськогосподарська продукція, вироби з металу, машини та обладнання.

Перед Україною стоять завдання щодо поглиблення співпраці, сприяння інвестиціям та модернізації економіки. Розвиток торговельних відносин також пов'язаний із залученням інвестицій. Україна сприяє іноземним інвесторам, спрощуючи умови ведення бізнесу та надаючи різноманітні стимули для інвестицій. Це сприяє розвитку підприємництва та створенню нових робочих місць.

Ініціатива "Східного партнерства": Україна є однією з країн, які беруть участь у Ініціативі "Східного партнерства" ЄС, яка спрямована на розвиток співпраці та зміцнення стосунків з країнами Східної Європи та Південного Кавказу. Україна продовжує працювати над спрощенням митних процедур та гармонізацією своїх стандартів із стандартами ЄС, що полегшує торгівлю та підвищує обсяги торгівлі.

Розширення співпраці в галузях освіти, науки, культури, туризму та інших сферах дозволяє поглибити міжнародне спілкування та взаєморозуміння між Україною та ЄС. Попри позитивний розвиток торговельно-економічних відносин, існують і виклики та перешкоди, з якими стикається Україна у співпраці з ЄС. Деякі з них включають торговельні суперечки, технічні бар'єри, та дефіцит інфраструктури, які можуть стримувати обсяги торгівлі та інвестицій.

Україна також розширює сферу співпраці за межами Європейського Союзу. Вона значно розвиває торгівлю та економіку з іншими країнами та регіонами, такими як Китай, Сполучені Штати та країни Близького Сходу. Успішний розвиток бізнесу та економіки вимагає стабільності та продовження реформ в Україні. Зміцнення верховенства права, боротьба з корупцією та покращення інвестиційного клімату є важливим завданням у просуванні співпраці з Європейським Союзом [2, с.198; 7; 8; 9].

Востаннє, але не менш важливо, важливий акцент робиться на сталому розвитку та екологічних питаннях. Україна співпрацює з ЄС у сферах зменшення викидів та збереження природних ресурсів. Покращення соціальних стандартів, захист прав людини, та розвиток громадянського суспільства є також важливими аспектами співпраці між Україною та ЄС.

Загалом торговельно-економічні відносини України з країнами ЄС є одним із найважливіших чинників економічного розвитку України та сприяють повноцінній інтеграції країни в ЄС. Розвиток стосунків вимагає зусиль, інновацій та співпраці для досягнення спільних цілей.

Отже, Україна має великий потенціал для розвитку торгово-економічних відносин з країнами ЄС, що може сприяти її економічному зростанню і підвищенню життєвого рівня населення.

Україна має велику географічну перевагу, знаходячись на перехресті транспортних маршрутів між Європою та Азією, що створює сприятливі умови для розвитку міжнародної торгівлі [12; 13; 14; 15; 16; 17].

Членство України в Світовій торговельній організації (СТО) та підписання Угоди про асоціацію з ЄС відкриває нові можливості для розширення торговельних зв'язків та залучення інвестицій.

Велика увага повинна бути приділена гармонізації законодавства України з правилами ЄС з метою створення сприятливих умов для бізнесу та забезпечення відкритості ринку. Економічна інтеграція з ЄС може сприяти модернізації української економіки, покращенню стандартів життя населення та збільшенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Інтеграційні процеси в Україні, зокрема, її членство в Європейському Союзі та інших міжнародних угодах, створюють як проблеми, так і перспективи для міжнародного бізнесу. Інтеграційні процеси в Україні, такі як її членство в Європейському Союзі, угоди про вільну торгівлю та інші міжнародні угоди, відкривають нові перспективи та можливості для міжнародного бізнесу. Проте

водночас вони також створюють низку проблем, із якими підприємствам доводиться зіштовхнутися і вирішити, щоб успішно функціонувати за умов інтеграції [3; 7; 8; 10; 11]. Згідно проведеного дослідження ми визначили наступні переваги від створення зони вільної торгівлі з ЄС для українських виробників (рис. 1).

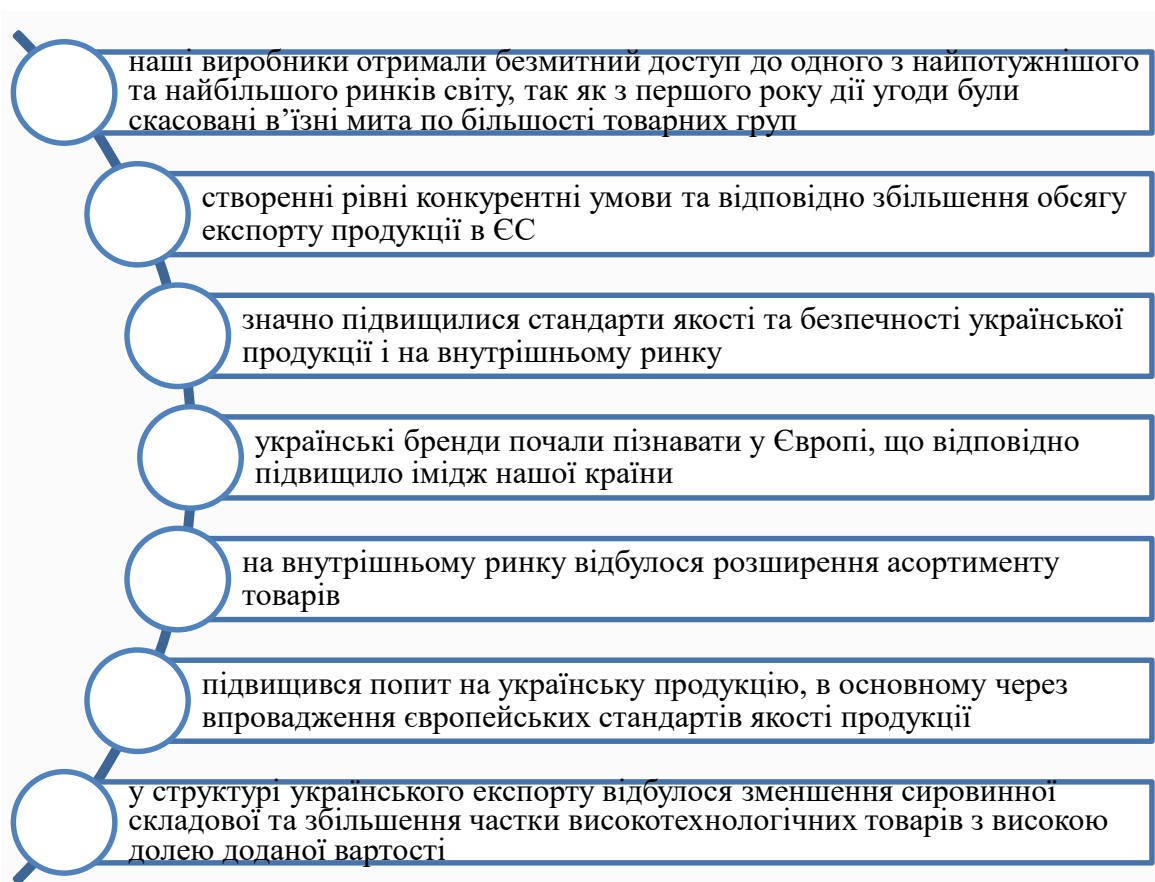

Рис. 1. Переваги від створення ЗВТ з ЄС для українських компаній [2-4]

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, відкривають широкі перспективи міжнародного бізнесу. Приєднуючись до міжнародних організацій, укладаючи торгові угоди та проводячи реформи, Україна активно інтегрується у світову економіку та стає привабливим місцем для ведення зовнішньоекономічної діяльності.

В умовах війни в Україні для нашої країни відкрились перспективи економічної інтеграції в ЄС, що власне вже почалось, адже для нашої країни були розроблені спеціальні умови експорту (дорога солідарності для експорту аграрної продукції) та зняття мит на ввезення певного переліку товарів в ЄС, що позитивно вплинуло на торговельні стосунки між країнами.

Список використаних джерел

1. Communication from the Commission «European Neighbourhood Policy. Strategy Paper». Commission of the European Communities, p.2-5, (2004). URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2004_communication_from_the_commission_-_european_neighbourhood_policy_strategy_paper.pdf (дата звернення: 11.04.2023).
2. Рибакова Т.О. Сучасний стан інвестиційно-фінансового співробітництва України та європейського союзу. *Економічний вісник університету*. 2020. Вип. 46. С. 183-191.
3. Розвиток інноваційної системи України в європейському науковотехнологічному просторі: наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України І.Ю. Єгорова; НАН України, ДУ

«Ін-т екон. та прогноз. НАН України». Київ, 2018. 198 с.

4. Європейська та євроатлантична інтеграція України, URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/courses/yevropeiska-ta-yevroatlantychna-intehratsiia-ukrainy-e76e7d6e-3f60-4709-8edd-2a83fd752cb9> (дата звернення: 11.04.2023).

5. Посохов І.М., Лукіна С.Ю. Реінженіринг у міжнародному бізнесі. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки)* : зб. наук. пр. Харків : НТУ "ХПІ", 2023. № 3. С. 3-7.

6. Посохов І.М., Проскуріна Є.О. Проблеми та перспективи економічної інтеграції України в ЄС. Актуальні питання науки, освіти та суспільства в умовах сучасних викликів : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кременчук, 27 грудня 2022 р. : у 2 ч. Ч. 2. Полтава : Сидоренко А. В., 2022. С. 45-48.

7. Посохов І.М., Похвалітова Д.Д. Вплив діджиталізації на систему міжнародних економічних відносин у XXI столітті. *Development of modern economic science in the context of digitalization* : proc. of the Intern. sci. conf., December 3-4, 2021. Riga : Baltija Publishing, 2021. P. 159-161.

8. Посохов І. М. Дослідження державної політики регулювання ризику в країнах ЄС. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. № 2. С. 8-11.

9. Посохов І. М. Зона вільної торгівлі України та ЄС: сучасні результати та перспективи розвитку. *Угода про асоціацію з ЄС як інструмент забезпечення стійкості економіки України* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 листопада 2021 р. : у 2-х ч. Ч. 1 = *Association agreement with the EU as a resilience tool for Ukrainian economy* : proc. of the intern. sci. and practical conf., November 25-26, 2021. : in 2 vol. Vol. 1. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2021. С. 32-35.

10. Посохов І. М. Вплив глобалізаційних процесів в світі на економіку України / І. М. Посохов, М. Є. Рябко // *Актуальні питання сучасної економіки* : матеріали 15-ї Всеукр. наук. конф. за міжнар. участю, [15 листопада 2023 р.] / відп. ред. О. О. Непочатенко ; Уман. нац. ун-т садівництва. – Умань : УНУС, 2023. – С. 266-268.

11. Посохов І. М. Діджиталізація світового ринку праці [Електронний ресурс] / І. М. Посохов, О. В. Федоренко // *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути* : матеріали 23-ї міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 грудня 2021 р. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2021. – С. 76-78.

12. Посохов І.М. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство / Посохов І.М. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – 450 с.

13. Loshenyuk, O. V., Galan, L. V., Posokhov, I. M. (2022) Suchasni stratehiyi v mizhnarodnomu marketynhu [Modern strategies in international marketing]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK» [Scientific notes of the "KROK" University]*. 2(66) (June 2022), P. 123–131. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-123-131>

14. Posokhov, I. M. (2016). Suchasni tendentsiyi mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn. *Ekonomichna intehratsiya Ukrayiny u svitove hospodarstvo [Contemporary trends in international economic relations. Economic integration of Ukraine into the world economy]*. Kharkiv: NTU "KHPI" [in Ukrainian].

15. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 1 / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. інт". – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 606 с.

16. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 2, т. 1 / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. інт". – Харків : Іванченко І. С., 2019. – 762 с.

17. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 2, т. 2 / С. І. Архієреєв [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. інт". – Харків : Іванченко І. С., 2020. – 702 с.